

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ**

**НИЗОМИЙ НОМИДАГИ
ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ПЕДАГОГИКА УНИВЕРСИТЕТИ**

**«ТАСВИРИЙ САНЪАТ ВА УНИ ЎҚИТИШ МЕТОДИКАСИ»
КАФЕДРАСИ**

**ЎҚИТУВЧИСИ С.Б.МАХКАМОВАНИНГ «ТАСВИРИЙ САНЪАТ
ВА МУХАНДИСЛИК ГРАФИКАСИ» БАКАЛАВРИАТ ТАЪЛИМ
ЙЎНАЛИШИ**

**301 «А» ГУРУХ ТАЛАБАЛАРИ БИЛАН ҚАЛАМТАСВИР
ФАНИДАН ЎТКАЗИЛГАН**

“Одам скелетини ён томондан чизиш. Қоғозга жойлаштириш.”

МАВЗУСИДАГИ ОЧИҚ ДАРС ИШЛАНМАЛАРИ

ТОШКЕНТ 2017

Э Ў Л О Н !

**10.11.17 КУНИ СОАТ 9.00 4.09 АУДИТОРИЯДА
«ТАСВИРИЙ САНЪАТ ВА УНИ ЎҚИТИШ МЕТОДИКАСИ»
КАФЕДРАСИНИНГ**

**ЎҚИТУВЧИСИ С.Б.МАХКАМОВАНИНГ «ТАСВИРИЙ САНЪАТ ВА
МУХАНДИСЛИК ГРАФИКАСИ» БАКАЛАВРИАТ ТАЪЛИМ
ЙЎНАЛИШИ
301 “А” ГУРУХ ТАЛАБАЛАРИ БИЛАН ҚАЛАМТАСВИР ФАНИДАН**

**“Одам скелетини ён томондан чизиш. Қоғозга жойлаштириш
МАВЗУСИДАГИ ОЧИҚ ДАРСИ БЎЛАДИ.**

**ОЧИҚ ДАРСГА КИРИШНИ ХОХЛОВЧИ ПРОФЕССОР-
ЎҚИТУВЧИЛАР ТАКЛИФ ЭТИЛАДИ.**

МАШҒУЛОТНИ ОЛИБ БОРИШ ТАРТИБИ

1. ТАШКИЛИЙ ҚИСМ:

1.1. Аудиторияни дарсга тайёрлаш. Қўйилмани ташкил қилиш.

1.2. Давоматни аниқлаш

1.3. Амалий машғулот мавзуси материалларини узвийлик тамойили асосида ўтган машғулотлар мавзулари билан савол-жавоб орқали боғлаш.

1.4. Талабаларга мавзуга оид репродукциялар, ўқув фильмларини намойиш этиш

2. АСОСИЙ ҚИСМ:

2.1. Режалаштирилган масалалар бўйича оғзаки савол-жавоблар қилиш.

2.2. Талабаларга навбатдаги қўйилмани ишлаш босқичлари ҳақида маълумот бериш.

2.3. Талабалар натурадан қараб бажарган ишларини тахлил этиш ва энг яхшисини танлаб олишга ёрдам бериш.

2.4. Хар бир талаба билан индивидуал ишлаш.

3. МАШҒУЛОТНИ ЯКУНЛАШ:

3.1. Мавзу бўйича умумий хулосалар чиқариш.

3.2. Талабалар томонидан мавзунинг ўзлаштириш даражаси ҳақида маълумот бериш.

3.3. Машғулотни якунлаш

МАШҒУЛОТ ДАВОМИДА ҚЎЛЛАНИЛГАН УСЛУБИЙ ТЕХНОЛОГИЯЛАР:

1. Мастер класс намойиши

2. Б.Б.Б.

3. “Кластер”

2-мавзу. “Одам скелетини ён томондан чизиш. Қоғозга жойлаштириш”

1.1. МАШҒУЛОТИНИНГ ЎҚИТИШ ТЕХНОЛОГИЯСИ

Вақти – 4 соат		Талабалар сони 18 нафар	
Ўқув машғулотининг шакли		Визуал, амалий	
Амалий машғулотининг режаси		1. Мавзунинг мақсади ва вазифалари. 2. Одам скелетини тузилиши қоидаларига риоя қилган ҳолда тўғри жойлаштириш, конструктив қуриш ишларини бажариш, натюрмортни соя – ёруғ ва ранг-тус муносабатларини амалда босқичма-босқич бажариш ишлари вазифанинг тугалланиши	
Ўқув машғулотининг мақсади: Талабаларда одам скелетини ишлаш орқали Тусда ифодалашни ўрганиш, ишни босқичма–босқич ишлаб бориб, ўз ишининг охириги натижасини олдиндан кўра олиш кўникмаларини шакллантириш.			
Педагогик вазифалар: - Мавзу бўйича берилган вазифанинг мақсад – вазифалари ҳақида тушунча бериш. - вазифани бажаришнинг боқичлари тўғри жойлаштириш, конструктив қуриш, соя – ёруғ ва тус муносабатларини амалда босқичма-босқич бажариш ишлари ҳақида тушунчалар бериш. - вазифанинг тугалланганлик даражасини назорат қилади.		Ўқув фаолиятининг натижалари: - Берилган вазифа ва ундан кутилаётган натижалар ҳақида тушунчага эга бўлади. - натюрмортни ишлаш боқичлари тўғри жойлаштириш, конструктив қуриш ишларини бажариш, соя – ёруғ ва тус муносабатларини амалда босқичма-босқич бажаради, - вазифанинг тугалланганлик даражаси ҳақида тушунчага эга бўлади	
Ўқитиш услуби ва техникаси		Кўмир, пастелда ишлаш техникаси, репродуктив, маҳорат дарси намойиши».	
Ўқитиш воситалари		Ўқув услубий комплекс, ўқув қўлланма, видеопроектор, кўргазмали плакатлар	
Ўқитиш шакли		Оммаавий, индивидуал.	
Ўқитиш шарт-шароитлари		Қаламтасвир машғулотлари учун жиҳозланган аудитория	

АМАЛИЙ МАШҒУЛОТНИНГ ТЕХНОЛОГИК ХАРИТАСИ

Босқичлар вақти	Фаолият мазмуни	
	Ўқитувчи	Талаба
1-босқич Кириш (10 мин.)	1.1. Мавзу, унинг мақсади, ўқув машғулотида кутилаётган натижалар маълум қилинади 1.2. Машғулоти ўтказиш шакли ва баҳолаш мезонларини эълон қилади 1.3. Кластер	1.1. Тинглайди, керакли жойларини ёзиб олади. 1.2. Тинглайди, ёзиб олади 1.3. Тинглайди, жавоб беради 1.4. жадвалнинг 1, 2 шакллари тўлдиради
2-босқич. Асосий (60 мин.)	2.1. Амалий ишлашга рухсат беради. 2.2. Ўқув фаолиятини мувофиқлаштиради, маслаҳат беради, йўналтиради. (Мастер класс намойиши)	2.1. Амалий вазифани бажаришга киришади. 2.2. Ўқув топширигини бажаради. Амалий ишлаш билан бирга назарий ва амалий билимларини мустаҳкамлаб боради.
3-босқич Якуний (10 мин.)	3.1. Машғулотида яқин ясади, ўқув фаолияти натижаларини умумлаштиради. (3-илова) БББ жадвалини тўлдиради 3.2. Якуний кўрик ташкил қилади. Талабалар билан бажарилган иш натижаларини таҳлил қилади, баҳоларни эълон қилади. Олинган билимларнинг келгусидаги касбий ва ўқув фаолияти учун аҳамиятини қайд этади 3.3. Мавзуга оид адабиётлар билан таништиради (5 - илова)	3.1. Эшитади, ўз фикрларига аниқлик киритади. БББ жадвалини тўлдиради 3.2. бажарилган ишларни таҳлил қилади, баҳолашда иштирок этади. 3.3. Эшитади. Ёзиб олади.

Баҳолаш мезони ва кўрсаткичлари

Қуриш, жойлаштириш	Шакл, ҳажм нисбатларини тўғри топиш	Соя-ёруғ, тус муносабалар ини тўғри топиш	Нисбатлар тўғри топилган лиги	Умумлаштириш, яхлитлаш, яқунлаш ишлари	Жами балл
3 балл	3 балл	3 балл	3 балл	3 балл	15 балл

15-13 балл – “аъло”

12-10 балл – “яхши”

9-6 балл – “кониқарли”

Дарсни мустаҳкамлаш учун саволлар.

1. Ўзбек портретчилиги биринчи намоёндалари кимлар?
2. Беруний портрети муаллифи ким?
3. Замонавий ўзбек натюрмортчи rassomларидан кимларни биласиз?

3-илова

Б.Б.Б.

Биламан	Билишни хоҳлайман	Билиб олдим
Ўзбек rassomлари: 1. Ғ. Абдурахмонов 2. Малик Набиев 3. Раҳим Аҳмедов 4. Алишер Мирзаев 5. Нодири Орипова	Чет эл rassomлари 1. Пол Сезанн 2. Анри Матиз 3. Пабло Пикассо	Ўзбек rassomлари натюрмортлари : 1. Л.Салимжонова 2. Арт Трио

Барча ишлар натура томонга териб қўйилади, талабалардан навбатма навбат ҳар бир ишнинг (жумладан ўз ишининг ҳам) ютуқ камчиликларини таҳлил қилиш сўралади ва уларда гуруҳга нисбатан ўз ишларини баҳолаш имкониятини пайдо бўлади.

Фаол иштирок этган талабаларни рағбатлантиради. Уйда мавзуга оид ҳар хил ҳолатдаги натюрморт ранглавҳаларини бажариб келиш учун вазифалар берилади. Машғулотларнинг якунланиш босқичида (4-соат) тугалланган ишлар баҳоланади.

ГЛОССАРИЙ

Автопортрет – (грек – ўзим) муаллиф ўз тасвирини ишлайдиган санъат асари. Бу жараёнда асар муаллиф ва ишланадиган модел бир объектда гавдаланади.

Алла прима - (лот. - биринчи уринишдан) тасвирий санъатдаги рассомлик усули, моҳияти шундаки, ишланадиган тасвир ҳеч бир ёрдамчи чизмаларсиз ишланади.

Блик – (немис. - нигоҳ) соя ва ёруғ лик элементи. Буюмдаги энг ёруғ нур тушган, асосан жилоланиб ва ялтираб турган қисми. Одатда бу доғ ёрқинлигига кўра буюмнинг умумий кўринишидан яққол фарқланиб туради.

Гамма – ранглар жилоси, кўпроқ амалий санъатда қўлланиладиган бир нечта ранларнинг ўзаро уйғунлиги. Иссиқ, совуқ, ёрқин ва бошқа хилларга ажратилади.

Уйғунлик - (грек – бирдамлик, ўзаро келишув, уйғунлик) тасвирий санъатда: ранг ва шаклларнинг ўзаро уйғунлиги, мос келиши, тасвирдаги қисмларнинг ўзаро алоқаси ва шу билан бирга томоша қилиш учун мароқли хусусиятга эга.

Self Portrait - (Greek - himself) - a portrait in which the artist depicts himself. In this case, the creator of the product and the model are combined in one person.

Alla prima - (Latin - the first time) - technique in which the final surface of a painting is completed in one sitting, without under painting.

Glare - (German - opinion) - the element of light and shade (see). The brightest spot on the illuminated mainly glossy or shiny surfaces. This is usually a spot on its brightness very sharp contrast to the general tone of the subject.

Gamma - Gamma color, a number of harmonically related colors (usually with one dominant), used in the creation of paintings, arts and crafts, etc. There are a warm cold, light, and other schemes.

Harmony - (Greek - harmony, unity and coherence of parts) - in the fine arts: a combination of shapes or colors, or the interaction parts of the image with the greatest consistency and therefore more favorable for visual perception.

Гризайл – (фран. Grisaille gris сўзи-дан олинган – кулранг). Бир рангли тасвирий санъат, бир рангли ёзув (монохромия), битта ранг ёрдамида ишланади, одатда кулранг ёки жигарранглардан фойдаланилади. Гризайл услуби ускуна тасвирида, шунингдек интерьерларда ҳам кенг қўлланилади. Гризайл классицизм санъатида рельеф соя ва нур тасвири ёрдамида ёритилади.

Санъат – 1. Ижодий тасвир, бутун борлиқни бадий образларда етказиб бериш. Санъат – жамоат фикри шаклларида бири ва ҳам бир инсоннинг, ҳам бутун одамзод маданиятининг бир қисми, барча авлодларнинг ижодий фаолиятининг турли натижалари. Тасвирий санъат, декоратив санъат. 2. Моҳирлик, усталлик, ишни чуқуур билиш.

Колорит – (итал. colorito, лот. color - бўёқ, ранг) расмдаги бўёқлар мутаносиблиги, уларнинг ўзаро алоқаси, ранг ва уйғунлигига кўра рангларнинг мослиги. Илик, совуқ ва ёрқин колорит.

Композиция – (лот. composition – тузиш) – бадий асарни унинг мазмуни ва хусусиятига кўра тузиш. Композиция асарга ўзига ҳослик ва бутунлик баҳш этувчи бадий шаклнинг муҳим элементи ҳисобланади.

Grisaille (Fr. Grisaille from gris - gray). Monochrome painting, monochrome painting (monochrome), made shades of one color, usually gray or brown. Grisaille technique widely used in easel painting, as well as decorative interior painting. Grisaille classicism in art imitates relief with an image of light and shade.

Art - 1. (Controversial one this...) Having a degree of human involvement — through manual skills or thought products of human creativity. The creation of beautiful or significant things, a superior skill that you learn by study and praise and observation or photographs or other representations in a publication.

Color - (Italian colorito, Lat. Color - paint color) ratio of colors in the image, their relationship, the consistency of color and tone on tone and saturation. Warm, cold, bright color.

Song - (from the Latin. Composition - drawing) - Construction work of art due to its content and character. The composition is a key element of artistic form, which gives the product of unity and integrity.

Адабиётлар:

1. Maxkamova S.B. B.Tojiev “Qalamtasvir” 2016 yil TDPU
2. Brington Barber “Full course of the drawing”, Barselona-2014. 18-24-25-betlar

1. [www. tdpu.uz](http://www.tdpu.uz)

2. www. pedagog.uz

3. www. Ziyonet.uz

4. www. edu.uz

[Art –blog.uz](http://Art-blog.uz) / Izo.ru / Sanat.olam.uz / Torg. Olam.uz / Muzeyart.uz

